

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posredna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine prave. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Enostopna peti-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

40. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 20. maja 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

Idrijsko delavstvo

proti pluralni volilni pravici v kranjski deželni zbor.

17. t. m. dopoldne se je vršil v Idriji obilno obiskani javni shod, na katerem je poročal sodrug Anton Kristan o volilni reformi, ki jo je vsprejel ustavni odsek kranjskega deželne zbor dne 9. maja. Z bridko satiro je bičal takozvano S. L. S. in pa narodno-napredno stranko, ki sta obe bili v volilnem času za kar najbolj pošteno volilno reformo, sedaj pa sta poteptali v blato vse svoje nekdanje obljube in zagotovila. Poslanec Engelbert Gangl je odklanjal tako volilno reformo, kakršno je zvaril ustavni odsek, ter proglasil, da se bo on boril tako v klubu narodno-naprednih poslancev kakor v plenumu deželne zbor proti tej volilni reformi. Končno se je sprejela enoglasno nastopna resolucija:

«Javni shod, vršec se dne 17. maja v Idriji, ogorčeno protestira proti taki reformi velilnega reda za Kranjsko, kakršno je sklenil ustavni odsek kranjskega deželne zbor v svoji seji dne 9. maja t. l. Za kranjsko deželo bi bila edina poštena reforma volilnega reda — uvedba splošne in enake volilne pravice.

Obe slovenski stranki — S. L. S. in narodno-napredna stranka — ki tvorita večino deželne zbor, sta se velikokrat tako izven deželne zbor kakor pred nekaj leti ob pomembnih trenutkih v deželnem zboru samem izrekli za splošno in enako volilno pravico v kranjski deželni zbor. Zato obžaluje javni shod dejstvo, da sta sedaj obe stranki tako poteptali svojo zahtevo.

Javni shod pozivlja zato tem potom vse gg. poslance obeh strank, naj v plenumu deželne zbor ne sledijo sklepom ustavnega odseka, ampak naj delujejo, da se bo deželni volilni red izpremenil pošteno, to je v zmislu splošne in enake volilne pravice, ki je edina vprejemljiva volilna reforma v kranjski deželni zbor.»

S tem je idrijsko delavstvo začelo boj proti nečuvnemu načrtu liberalno-klerikalne večine deželne zbor kranjskega, da se zopet delavstvo oslepri za sodelovanje pri upravi kranjske dežele.

Delavci! Na dan, povsod — razkrinkajmo ljudske sleparje!

Naše delo v Trstu.

V Trstu, meseca maja.

O socialni demokraciji in o slovenskem delavstvu v Trstu se govori in piše veliko. Zlasti pa od časa, ko se je ustanovila N. D. O., skuša marsikdo svojo srečo z reševanjem vprašanja o delu jugoslovanske socialno-demokratske stranke, o njeni politični posesti in o položaju slovenskega delavstva v Trstu. Večina teh nenaprosenih reševalcev naših razmer rešuje stvar čisto enostavno. «Jugoslovanska socialna demokracija v Trstu je protinacionalna, v sled česar se ne more razširjati med našim narodnozavednim delavstvom.»

Stvar je pa malce drugačna. Narodna zavest slovenskega delavstva v Trstu je zelo dvomljiva stvar. O njej bi se dalo veliko govoriti in zanimivo bi bilo vsekakor, ako bi se razložilo, v čem obstoji ta narodna zavest in kako si jo nekateri tolmačijo. Toda k njej se povrnemo prihodnjic.

O protinacionalnem delu jugoslovanske socialne demokracije smo tudi večkrat že govorili. Reagirati na tako narodno besedičenje bi bilo ravno toliko, kolikor metati bob ob steno. Ljudem, ki ne znajo misliti s svojo glavo, ni mogoče dokazati nesmiselnosti in škodaželjnosti tega, ne drugih enakih govoric. Kdor ni slep ter misli s svojimi možgani in je vsaj sebi odkritosrčen, vidi sam sadove našega «protinacionalnega» dela. Vsem drugim bo pa govorila bodočnost.

Jugoslovanska socialna demokracija v Trstu sme biti popolnoma zadovoljna s svojimi vspehi, ki naj ji bodo v spodbujajo k nadaljnemu delu, od katerega sme opravičeno pričakovati obilo dobrih sadov. Zakaj smemo biti zadovoljni z dosedanjimi vspehi, naj povedo sledeče vrstice.

Jugoslovanski socialni demokraciji v Trstu manjka tisto polje, na katerem bi se prikupila elementom, ki se pridružujejo opozicionalnim strankam ne iz politične zavednosti, marveč instinktivno iz sovraštva do slabo vladajoče stranke, v kateri vidijo začetnico krivic in gorja. V Trstu imamo sicer tudi tako stranko, toda italijanska je. Proti njej je vsaj na videz v opoziciji tudi tukajšnja slovenska narodna stranka, h kateri se zatekajo vsi nezavedni in večno negotovi elementi, ki vrnjujejo v njeno opozicijo. Ta stranka ni bila še nikdar odločujoči faktor v eni ali drugi javni upravi. Njeno dosedanje zastopstvo je bilo malenkostno in z njim ni mogla niti imponirati vladajoči italijanski stranki v deželni in v mestnem zastopstvu. Ni imela namreč nikdar prilike, zbuditi med ljudstvom nezadovoljnosti do nje. Nič ni imela, ničesar ni morala dati. Ker je pa bila zraven vsega še od italijanske večine zatirana — in ker je bilo — moramo odkritosrčno priznati — zatirano tudi slovensko ljudstvo samo, ni bilo treba nič drugega, nego udariti na strune zatiranja, pa je melodija segla v dušo zatiranih, ki so šli takoj brez pomisleka za njo, katere geslo je — vsaj na jeziku in na papirju — «osvoboditi naše ljudstvo narodne sužnosti».

V opoziciji — saj na videz — pa bo ta stranka, dokler bo sploh existirala.

Socialistična stranka sploh in torej tudi jugoslovanska, pa ne more in ne sme računati samo na take elemente. Mi hočemo imeti politično in razredno-zavedne pristase, s katerimi edino nam je mogoč nastop. Posebno pa se smemo zanašati samo nanje mi tržaški slovenski socialisti, ko imamo proti sebi stranko, ki absorbira vse nezadovoljne v sled opisanega ugodnega položaja. Naši vspehi so torej odvisni samo od intenzivne agitacije absolutno socialistične ideje in naobrazbe. Tu ne gre, izrabljati nezadovoljnost — obširno neizraženo nezadovoljnosti ljudstva — ampak treba je izobraževati, treba je učiti socializem in razredno zavednost. Kako težavno je to delo spričo označenega nam neugodnega položaja, naj si predstavljajo vsi oni, ki vedo, kaj se pravi, vzgajati dorasle otroke. Če pa pomislimo še na zaostalost posebno okoličanskega slovenskega delavstva, katere zaostalosti so krivi narodnjaki sami in če pomislimo zraven še na apatijo, v kateri živi naše ljudstvo sploh, in katere so zopet krivi sami slovenski narodnjaki, zraven vsega še na alkoholizem, ki vlada posebno v naši okolici, potem šele nam je mogoče, predstavljati si vsaj površno trud, ki ga imamo pri agitaciji, pri razširjenju izobrazbe in socialistične ideje.

Ampak še nekaj drugega je, ker dela nam ovira in narodnjakom ugodna tla.

V Trstu je nedvomno veliko število slovenskega delavstva. Toda to je razkropljeno v manjšine po raznih tovarnah in delavnicah. V večini je slovensko delavstvo na južni in državni železnici, v pekovski in sodarski stroki. Povsod drugje je v manjšini. To dejstvo se bo zdelo marsikomu morda irrelevantno za razvoj naše stranke, toda za nas je velikega pomena.

Delavstvo je treba najprej organizirati, da ga je mogoče potem socialistično izobraziti. Toda organizira se ga samo zato, ker ve, da mu je le potom organizacije mogoče, priti do zboljšanja svojega položaja. To so razumeli slovenski delavci povsod, kjer so v večini in lahko rečemo, da so njih organizacije izmed najmočnejših. Imamo tri podružnice železničarjev, v katerih so organizirani malone vsi železničarji južne in državne železnice. Imamo mogočno organizacijo pekovskih delavcev in ono sodarjev. Teh pet organizacij šteje najmanj 2000 članov. Toda to so stroke, v katerih so slov. delavci v večini. Vedo, da je samo od njih odvisno zboljšanje njih položaja, vedo, da ni nikogar, ki bi se bojeval zanje. Čudno, v teh strokah, kjer je sploh malo italijanskih delavcev, je tudi malo ital. delavcev organiziranih. — Poprečno namreč. — V strokah pa, kjer so slovenski delavci v manjšini, so italijanski skoraj vsi organizirani, a percentualno malo Slovencev. Zakaj? Slovenski delavci ne čutijo potrebe po organizaciji. Njihove razmere se zboljšajo v sled nastopa ital. delavcev. Res je sicer, da so v slučaju stavke nastopali slovenski delavci — dokler ni bilo N. D. O. — z ital. tovariši. Toda samo v slučaju stavke, ker so bili prisiljeni, ne morda terorističnim potom, ampak ker so vposleni navadno pri takem delu v tovarnah, katero ne more funkcionirati, če ne delajo tudi rokodelci. Tudi — moramo odkritosrčno konstatirati — so sami radovoljno nastopali v stavki, ker priznati je treba, da so bili vedno veliki sovražniki krumirstva, do katerega so jih prisilili samo v zadnjih časih voditelji N. D. O. Potrebe do organizacije pa niso čutili zlasti ne potem, ko so jeli italijanski delavci uvaževati pomen organizacije in realizirati svoje zahteve z organizatoričnim delom brez stavke. Doseženega zboljšanja v takih slučajih so bili, naravno, deležni tudi slovenski delavci.

Teh delavcev torej ni mogoče spraviti v organizacijo samo z dokazi, da si edino potom nje zboljšajo svoje razmere, ker si jih, kakor dokazano, zboljšajo tudi brez nje. Treba je tudi tu samo socialistične izobrazbe in vzgoje za razredno zavednost. Iz tega sledi tudi dejstvo, da so organizirani slov. delavci v strokah, kjer so v manjšini, tudi vsi vneti pristasi socialistične stranke. V strokah, pa, kjer so v večini, so sicer v sled našega dela in omenjenega položaja vsi organizirani, a je bilo do nastopa N. D. O. še veliko število njih, ki so bili politični pristasi narodne stranke. Razven vsega tega pa ne smemo pozabiti, da je večina slov. delavstva pri duševno najlažjem, a fizično najtežjem delu. Rokodelstvo je povsod večinoma v rokah italijanskega ali nemškega delavstva in nikjer raditega, ker imamo mi sploh malo rokodelsko izvežbanega delavstva. Slovensko delavstvo v Trstu prihaja večinoma še od kmetijstva. To ni še industrijsko delavstvo, izvežbano v mestu nalašč za uporabo pri eni ali drugi obrti. Naše delavstvo ni rojen proletarijat. In ker pride v mesta, v industrijsko delo iz kmetijstva, ne more sprejeti samo takega dela, ki ga je zmožno. Človek s kmetov, torej pri nas večinoma slovenski delavec sploh, postane lahko težak, a le majhen odstotek

pride do kvalificiranega dela. Razume se, da vpliva to močno na misljenje, na čuvstvanje in na izobrazbo delavstva in resnica je, da zaostaja v tem oziru naše nekvalificirano delavstvo za italijanskim kvalificiranim, ki je tudi bolj pristopno modernim idejam.

Imamo torej težave, ki jih je delavstvo drugih narodov že davno premagalo, a mi jih moramo šele odpravljati z organizatoričnimi in agitatoričnim delom.

Toda kljub vsem nenavadnim zaprekan, kljub agitaciji «Narodne delavske organizacije», ki deluje z neverjetnim terorizmom, z demagoškim ščuvanjem ljudstva, z obrekovanjem naše stranke, z raziranjem gorostasnih laži, smo doživeli tekom zadnjih dveh let vspehe, katerih nismo pričakovali in jih nismo mogli pričakovati. Za delo, ki ga moramo vršiti, nimamo niti dovolj neodvisnih delavcev, nimamo dovolj ljudi, ki bi imeli toliko časa in sploh toliko pogojev za agitacijo, da bi zmagali vse, kar bi morali storiti. Naravno je tudi, da so naša gmetna sredstva zelo skromna. In v teh težavnih razmerah se je število naših pristavov v zadnjih dveh letih podvojilo, ustanovili smo v Trstu lokalni politični list, ne glede na to, da je začel izhajati strokoven list za železničarje. Pri lantskih državnoborskih volitvah je dobil naš kandidat v okolici 1500 glasov. Priredili smo neštivilne shode z velikansko udeležbo in naše praznovanje prvega majnika, ki je bilo že lani lepo, je bilo letos naravnost impozantno. Stranka se je razširila po Istri in po Goriškem.

Vse to je ugnalo naše nasprotnike v strah. Kar sedaj delajo, ni znamenje njih moči, temveč izraz strahu. Zato nas posnemajo z ustanavljanjem knjižnic, s predavanji in s podobnimi prireditvami. Sebi lahko pripisujemo zaslugo, da je nastalo življenje med tržaskimi Slovenci, a dolgo ne bo treba čakati, da se pokažejo novi vspehi.

Ko je šel fant ponoči skozi gozd in ga je bilo strah, je začel kričati, da bi si napravil poguma. Tako ravna sedaj naši narodnjaki. Ves krik o našem usadovanju in o njih velikosti ni nič drugega, kakor ebupno sredstvo, da bi preslepili sami sebe. A njih laži so predebele, njih baharije preveč predrzne.

Naše delo je rodilo sadove, ki nas zadovoljujejo in navdušujejo za nadaljevanje vsaj dotlej, dokler ne zmaga velika socialistična ideja osvoboditve delavstva in vsega ljudstva. Če pa kdo dvomi in misli, da je v besedah narodnjaških nasprotnikov kaj resnice, naj pride v Trst in ko pregleda razmere, se bo smejal brambarbaziranju prorokov, ki nam napovedujejo pogin, a ne morejo zakriti, da gredo sami rakovo pot.

Politični odsevi.

Državne posejile. Čeprav je meseca novembra pr. l. finančni minister naznanil, da je znašal računski prebitok leta 1906 146 milijonov kron, vendar bo država najela v tem mesecu 150 milijonov kron z izdajo kronske rente v tem znesku. Prebitok leta 1906 se je porabil v druge namene in sicer 57 milijonov za nabavo novih železniških vozov in strojev, 8 milijonov za klinike, 6 milijonov za telefonske naprave, 1 milijon za pospeševanje izvoza i. t. d.

Državnoborski odsek o njmah je imel 13. t. m. seje, v kateri so sklenili zahtevati od vlade, naj predloži ves material o obstoječem zavarovanju proti škodi, ki jo povzročajo požari in toča. Nadalje so zahtevali, naj predloži vlada zakonski načrt o obveznem zavarovanju proti požaru. Končno so tudi še sklenili, naj se uvede obvezno zavarovanje proti požaru, toči in živinsko zavarovanje.

Nov papežev nuncij na Dunaju Kolinska «Kölnzeitung» prinata vest, da se papežev nuncij Granito di Belmonte, ki je s svojim znanim ugovorom posegel v Wahrundovo afero, s svojega dopusta ne vrne več na Dunaj, temveč da pride na njegovo mesto sedanji nuncij v Carigradu, Sardi. Odpoklican bo najbrž tudi avstrijski poslanik pri Vatikanu, grof Szecseny.

Odsek za izpravo državnoborskega opravilnika je izdelal poročilo, v katerem priporoča, da se zviša število državnoborskih podpredsednikov od 2 na 4 in zapisnikarjev od 12 na 16. Odsek predlaga tudi izpravo nekaterih drugih delov, toda ne popolnoma novega opravilnika. Vladi to ne zadostuje in začela je razpravljati s strankami, da bi dosegla dalekosežno reformo opravilnika, ki bi obsegala sledeče: 1. Interpelacije se morajo pisмено vlagati in morajo imeti v poslanski zbornici 25, v gospodski pa 10 podpisov. Zbornici se ustmeno naznani samo ime interpelanta in predmet interpelacije. Minister lahko ustmeno ali pa pisмено odgovori na interpelacijo ali

pa tudi lahko odkloni odgovor. Pismeni odgovori na interpelacije se razdajajo v tisku, ne da bi se čitali. 2. Vsak terek in sredo mora biti seja, na kateri se mora najpozneje ob 1/2.12. začeti z razpravami o vladnih predlogih. Take seje lahko le tedaj odpadajo, če sklene to dvetretjinska večina. 3. Proračunska debata naj bi se skrajšala na ta način, da bi bil proračunski odsek dolžan, rešiti proračun v šestih tednih; za vsakega govornika bi se določila maksimalna doba za govor. Diete poslancev naj bi se pavšalirale s 7000 kronami na leto.

Na graškem vseučilišču so se primerili v soboto dogodki, kakršnih menda sploh ne pomenijo avstrijske univerze. Neki klerikalni dijak, član «katoliškega» akademičnega društva «Carolina», je imel biti promoviran za doktorja. Klerikalni dijaki so hoteli porabiti to priložnost, da se pokažejo v paradi, z društvenimi barvami. Doslej so svobodomiselnim dijakom klerikalnim vedno branili tak nastop in navadno se je končala vsa stvar s pretepom. Topot je pa rektor vplival na svobodomiselnih dijake, naj ohranijo mir in ker so res sklenili, da ne bodo motili klerikalcev, je bilo pričakovati, da se izvrši vsa ceremonija v redu. Toda klerikalcem, ki so doslej vedno trobili, da ne zantevajo nič drugega, kakor enake pravice za svoja društva, ni bilo dovolj, da so to dosegli. Oni porabijo izza lantskega katoliškega shoda vsako priložnost, da bi postali gospodarji na vseučiliščih. V soboto so porabili v ta namen že brutalno silo. Klerikalni poslanec Hagenhofer, mož, o čegar talentih se doslej še ni mnogo vedelo, je zbral v graški okolici par sto fanatiziranih kmetov ter jih je pripeljal v mesto pred vseučilišče in jih je hotel nagnati tudi k promociji. Ko so svobodomiselnim dijakom opazili to, so se energično uprli. Hagenhofer je pa ščeval svoje kmete, da naj le po sili udero na vseučilišče, češ, da so povabljeni na promocijo. Med dijaštvom in kmeti se je razvil pravi boj; končno so bili klerikalci potlačeni z univerze. Rektor je Hagenhoferju dejal, da lahko prisostvuje promociji, če ima vabilo, da pa kmetje, ki niso povabljeni, ne smejo na vseučilišče. Ko je postal nemir tako velik, da je bil že podoben boju, je rektor naznanil, da se promocija ne vrši, temveč, da bo preložena. Da kmetje niso prišli z miroljubnim namenom prisostvovati slavnostni promociji, je razvidno že iz tega, da se je našlo pri njih ne le gorjače, ampak tudi različne druge instrumente za poboj. To je torej najnovejši bojni način klerikalcev. Če mislijo po tem načinu osvojiti vseučilišča, jim bo se najljubeje izpodletelo, kajti ta brutalnost mora vendar tudi v mlajših meščansko-svobodomiselnih krogih izzvati odpor. S tega stališča so večne provokacije klerikalcev koristne; meščanski liberalizem je res že tako zaspan, da se ga mora udariti s kolom po glavi, če se hoče, da se zdrami. To so klerikalci sedaj začeli praktisirati in pokazati se mora, če bo to spravilo liberalce na noge. Če pa tudi ne, je pa edino še, da se postavi liberalizmu spomenik na grob.

Na vseučilišču v Inostu so se godili v ponedeljek burni prizori, ki imajo za posledico, da je vseučilišče na rektorjev ukaz zaprto. O dogodkih se poroča: Dopoldne — v ponedeljek — so imeli nacionalni in liberalni dijaki shod zaradi Wahrundove afere, katerega se je udeležilo tudi več meščanstva. Ker so bili že znani dogodki v Gradcu, se je govorilo na shodu tudi o njih in resolucije, ki so bile sprejete, so obsojale tudi Hagenhoferjevo vedenje. Po končanem shodu so zborovalci odkorakali pred hišo, v kateri so klerikalna dijaška društva in so demonstrirali proti klerikalizmu. V odgovor so začeli klerikalci polivati demonstrante z vodo in obmetavati jih z blatom. Med demonstranti je nastala silna razburjenost, začeli so bombardirati klerikalni dom s kamenjem in končno se je razvil tako besen boj, da se policiji ni posrečilo napraviti mir. Med tem so klerikalci naskočili vseučilišče, udri so v nekatere dvorane in so preprečili razna predavanja. Rektorat je na to ukazal, da se vseučilišče zapre na nedoločen čas.

Baron Rauch, ki se vedno igra ulogo hrvatskega bana, bi rad na nov način prišel svojim nasprotnikom do živega. Potom državnega pravdnistva je poslal ogrsko-hrvatskemu državnemu zboru v Budimpešti dopis, s katerim zahteva, naj se izroče sodnji poslanci Magdič, Lovković, Budišavljević, Banjanin, Harambašić, Lukinić, češ, da so ob zadnjih volitvah zakrivilili razne prestopke.

Hraščon je polsaj v monarhiji — to je refren skoraj vseh političnih pesmi zadnjega tedna. Pod predsedstvom barona Aehrenthala so se sedli že dvakrat avstrijski in ogrski ministri na skupno posvetovanje, da določijo skupni proračun, v resnici pa zato, da bi dosegli sporazum radi zvišanja častniških plač. Skupni ministri z vojnima ministroma Schönaihom na čelu zahtevajo, da naj nastopi ogrska vlada brezpogojno za nameravano zvišanje, ogrski ministri pa zahtevajo razne koncesije. Doslej se ni dosegel sporazum. V četrtek bo zopet skupna seja, toda nihče ne razume, na kakšni podlagi naj se tedaj doseže kak vspeh.

Minister Andrássy je v ogrskem državnem zboru zopet branil svojo politiko. Napram narodnostim je tajil nasilno madžarisiranj in je slavil politiko edinstvene madžarske države. Dokler nemadžarske narodnosti ne priznaje enotnega političnega

nega naroda (!) na Ogrskem, se z njimi ne more obravnavati, pravi Andrássy. Ureditev društvenega in združevalnega prava se zdi ministru upoštevana vredna, toda ne tako važna, da bi se moral državni zbor sedaj pečati z njo. Andrássy je tudi tajil, da bi bilo le eno delavsko društvo razpuščeno v interesu kakšnega veleposestnika. Delavsko gibanje je plemeniti grof imenoval tiransko, sebe pa prijatelja svobode. Čas, kdaj se predloži volilna reforma, bo minister naznačil, kadar bo mogoče. Priznati se mora, da zna grofovski minister govoriti iz srca — izkoriščevalcem. Razume se tudi, da so madžarski gospodje poslanci ob vsakem stavku ploskali, kakor besni. Toda napihnjenemu madžarskemu svobodomiseltvu ne verjame po evropskih krajih noben otrok več.

Francoska vlada je močno pritiskala na turško. V sporu zaradi rudnikov v Herakleji, o katerem smo že poročali, je Francija poslala Turčiji ultimatum, v katerem zahteva zadovoljiv odgovor tekom desetih dni; če se to ne zgodi, odpokliče svojega poslanika iz Carigrada in hoče porabiti skrajna sredstva — torej orožje — da izsili od Turčije zahtevane koncesije. Turčija je že toliko popustila, da je začela nova pogajanja.

Uprle se je, kakor poroča «Frankfurter Zeitung», v Skadru na Turškem 1400 vojakov in vsi častniki. Zasedli so brzojavni urad in ne prepuste nobene brzojavke, tudi privatnih ne. Vojaki zahtevajo, da se jih odpusti po sedemletni službi, častniki pa zahtevajo neizplačano plačo za šest mesecev. Generalni guverner je brez moči. Častniki mislijo konfiscirati tudi carinski denar. Blago, ki so ga našli v vrednosti 25.000 mark na carinskem uradu, se od častniške komisije javno prodaja z 20 do 25 odstotnim popustom.

Ruska carica — zblaznela. Iz Peterburga se javlja, da je ruska carica zblaznela vsled vednih groženj, da zarotniki umore carja in prestolonaslednika. Carica je baje vedno zaprta v carski palači in čuvajo jo člani carske rodbine noč in dan. Carica je bila sama, ki je namreč odkrila dva nameravana napada na carja in carjeviča. Nekega dne je baje dobil car med drugimi pismi tudi večji omet z napisom nekega vojaškega guvernerja, od katerega je pričakoval poročila. Že je hotel car odpreti omet, ali carica, ki je slutila, da tiči v ometu nevarnost, mu je zabranila. In rez, ko so odprli omet, so našli v njem bombo, katera bi bila carja gotovo usmrtila. V drugem slučaju pa je carica našla pod prestolonaslednikovo posteljo napeljene razne niti. Ko so stvar natančno preiskali, so našli pod posteljo večje število bomb. Ta vedna skrb za življenje svojega moža in sina in tudi za njo samo je tako zelo vplivala na carico, da se ni skoraj pritačila nobene jedi več, ker je v vsaki slutila strup, a ta skrb je bila baje tudi povod, da se ji je omračil um.

Velika poverjenja tekom rusko-japonske vojake. V Irkutsku, glavnem mestu vzhodne Sibirijske, se je končala preiskava radi poverjenja v rusko-japonski vojski. Preiskava je dognala, da je država oškodovana za več sto milijonov rubljev. Vsi uradniki, ki so imeli tam tekom vojske z oskrbovanjem živil i. t. d. opraviti, pridejo pred sodišče.

Ušli so iz zapora v Simferopolu na Ruskem vsi jetniki. Dobili so si orožja, ubili nadzornika, dva paznika in enega zdravnika ter usli.

Iz stranke.

Delavstvo Bosne in Hercegovine ima dne 7. in 8. t. l. svoj kongres v Sarajevu.

Društvene vesti.

Jesenice na Gorenjskem. V nedeljo, 24. t. m. ob 2. popoldne je tukaj ustanovni shod podružnice kovinarskega društva avstrijskega. Na shod sta povabljeni sodruga Etbis Kristan iz Ljubljane in Mahrer iz Celovca. Kovinarji se vabijo, da se mnogostevilno udeležijo tega shoda.

Vabilo na veselico, ki jo priredi godbeni klub podružnice Idrija Unije rudarjev avstrijskih, dne 24. t. m., ob 1/2.9. uri svečer pri g. M. Morovcu s vaporedom: 1. Šreckanje; 2. Šaljiva posta; 3. Ples. Vstopnina 20 vin. za osebo.

Društvo Ljudski odbor Trsta. Dne 21. in 22. t. m. predava v «Delavskem domu» ul. Boschetto 5. II. nad. sodrug Ivan Čankar, znani slovenski pisatelj, in sicer: V četrtek dne 21. ob 8 1/4. uri svečer o predmetu: Trubar in Trubarjeve slavnosti; v petek dne 22. t. m. ob 8 1/4. uri svečer pa o slovenski prozi. Vstopnina 20 vin. za osebo. Slovenske delavce pozivamo, da se udeležijo teh predavanj v velikem številu.

Iz Spodnje Idrije. V nedeljo, 17. t. m., je v rudarskem društvu predaval dr. Lončar, profesor idrijske mestne, realke o temi: «Ustavni razvoj avstro-ogerske monarhije v zadnjih 60 letih.» Zanimivega predavanja se je udeležilo obilo poslušalcev. V diskusiji je govoril nato sodr. Anton Kristan o volilni reformi v kranjski deželni zbor.

Domače stvari.

Klerikalci in idrijski občinski odbor. Odkar je večina v kranjskem deželnem odboru klerikalna,

začeli so klerikalci napadati počenjanje idrijske občine. Mi ne bi imeli nič proti temu, ali ker naši sodrugi v Idriji sodelujejo v mestni upravi, moramo v par vrsticah pojasniti grdo postopanje klerikalnih politikov. Idrijski občinski odbor je v predzadnji svoji seji sklenil, da prezida svoje poslopje hišna št. 509. To poslopje je občinski odbor leta 1903 oddal društvu «Narodna čitalnica» za dobo 25 let v najem proti odškodnini letnih 400 kron. V dobi od septembra do konec 1907 je prejela občina od «Narodne čitalnice» nekaj nad 1600 kron najemščine, za popravila tega poslopja pa je izdala 3781 kron, torej samo popravila so presegala dohodke za 2181 kron. Občina je morala seve od tega poslopja plačevati še davek, zavarovalnino, dimnikarja i. t. d. Očividno je torej, da je bila pogodba med občino in društvom «Narodna čitalnica» za občino zelo škodljiva. Ko so pred dvema letoma prišli naši sodrugi v večjem številu v občinski zastop in sklenili z liberalno večino sodelovati, tako v mestnem svetu, kakor v odsekih in plenumu, so pretresali takoj, na kakšen način bi se ta pogodba mogla razveljaviti. Napravili so potrebne korake, ki so našli dosti odmeva. Letos pa je prišlo do sporazuma med zastopniki občinskega odbora in «Narodne čitalnice», po katerem se razveljavi ta pogodba, če občina hišo št. 509 prezida tako, da bo v njej gledališka dvorana za shode, predavanja in take reči, katere se bodo mogla za svoje prireditve posluževati vsa društva v Idriji z enakimi pravicami in poleg drugih sob še ena sobica za «Narodno čitalnico», za katero pa bo ta plačevala na leto 200 kron najemščine. Občinski odbor idrijski je ta sporazum odobril in potrdil predlog glede prezidave po načrtih arhitekta Holinskega. Stroški za prezidavo so proračunjeni z 38.000 kronami. Kakor razvidno, bi se zadeva povsem pametno in za Idrijo koristno rešila — kar pridejo klerikalci pod vodstvom kateheta Oswalda in se pritožijo proti temu. Zupanstvo je tu napravilo napako, ker ni o pritožbi obvestilo občinski odbor in pritožbo odposlalo na deželni odbor, kakor to predpisuje občinski red. Tudi ni z izvrševanjem svojega sklepa počakalo tako, kakor predpisuje zakon. To pa je porabil deželni odbor ter izrekel ukor županu in prepovedal začasno izvrševanje sklepa. Sedaj je stvar pri deželnem odboru, ki bo do konec tega meseca stvar končno rešil. Postopanju deželnega odbora se za enkrat ne more ničesar očitati, pač pa je treba pribiti postopanje idrijskih klerikalcev. Leta 1903 jih je bilo v občinskem odboru sedem in to leto se je storil sklep, da se prepusti poslopje št. 509 društvu «Narodna čitalnica» (v katerem je združena idrijska liberalna gospoda) za dobo 25 let proti letni najemščini 400 kron. Noben klerikalec, ne Oswald ne noben drug se ni pritožil proti temu, občini škodujočemu sklepu. Sedaj ko se je doseglo, da pride poslopje zopet nazaj v mestno upravo ter da idrijskemu prebivalstvu v uporabo, pa so klerikalci protestirali. K temu pač ni treba dodajati komentarja. Opomnimo le, da je javni shod v Idriji, vršec se 17. maja, sprejel v tej stvari to-le resolucijo: «Javni shod protestira proti nečutenemu postopanju idrijskih klerikalcev, ki rujejo pod vodstvom kat. duhovnika Oswalda proti temu, da si idrijska občina zopet nazaj prilasti poslopje, ki se je leta 1903. oddalo na lahkomišeln način za dobo 25 let društvu «Narodna čitalnica». Javni shod odobrava postopanje obč. odbora v zadnjih dveh sejah ter se pridružuje v tem oziru popolnoma izvajanjem obč. svetovalca Ant. Kristana v predzadnji seji obč. odbora. Javni shod naproša slavni deželni odbor vojvodine Kranjske, da zadevo v korist mesta Idrije reši tako, da dovoli občini Idriji prezidati mestno poslopje št. 509 po načrtih in proračunu arhit. Holinskega. Javni shod izraža svoje prepričanje, da je bilo postopanje obč. odbora v tej zadevi povsem pravilno.»

Goriški liberalci so pred ožjimi volitvami za deželni zbor prosili socialne demokrate za volilno pomoč zoper klerikalce. Takrat ni hotel velik del socialističnih delavcev ničesar slišati o taki podpori in povedalo se je odposlancu liberalcev, dr. Treotu, da ni mogoče podpirati stranke, ki kandidira nazadnjaka, kakršen je dr. Gregorin iz Trsta, ki stoji na vodilnem mestu krumirske narodne organizacije. Takrat je dr. Treo, da bi lažje pridobil za liberalce socialistične glasove, izjavil, da goriška narodno-napredna stranka nima kaj opraviti s krumirsko narodno organizacijo. Socialisti so jih pri ožjih volitvah podpirali in tako so zmagali. Sedaj so volitve minule, a goriški liberalci — podpirajo z vso močjo «narodno organizacijo» proti socialismu, «Soča» dela zanjo v vsaki številki reklamo. To je nauk, koliko je vredna beseda liberalcev. «Preden bo petelin trikrat zapel, me boš zatajil!» to velja za liberalce.

V Trstu noče nihče prevzeti avtorstva za dopis iz Trsta v «Slovenskem Narodu» z dne 4. t. m. Vsi indignirajo in odklanjajo od sebe nakopičene laži, zavijanje in obrekovanja, le najimenejši solzar se potuhnjeno namuzuje kakor bi vedel, odkod članek. Sam je premalo «brilhen», da bi ga bil spisal; ker tržaški solzar ne zna tako rafinirano lagati in zavijati. Bil je le trebilo druge osebe izven Trsta, ki se boji nastopa soodr. drja. Tume in ne vs druge poti proti njemu, nego vzbujati nezaupanje v socialno-demokratski stranki. Vsakdo v Trstu tudi priznava, da je avtorja članka

iskati na Goriskem. Menda se le tam dobi človeka, ki bi bil v stanu, nagromaditi toliko laži in zavijanja. Članek kaže prav pristno jezuitsko-ligvijansko vzgojo. Članek prihaja od človeka, ki zavrtno dela beleške za vsakim, če se mu tudi izdaja za še tako intimnega prijatelja, in ki je vsikdar pripravljen za ovyanje in izpodkopavanje ugleda vsakega, ki bi mu utegnil postati nevaren. Članek z dne 4. maja more prihajati le od politične barabe, ki mu je vseeno, kako se politično življenje našega ljudstva razvija, ki mu je vseeno, koliko propade političnih in gospodarskih institucij, le da on živi v prepiru, ker ve, da je edina njegova moč le v prepiru in da je prepir njegov vsakdanji kruh. Išče najnižjih instinktov in lahko jih najde pri somišljenikih, ki se izkazujejo po predalih «Slovenskega Naroda».

Sedanji 20 kronski bankovel pridejo iz prometa, ker se prelahko ponarede.

Denar po 50 stotink. Vlada namerava izdati denar po 50 vinarjev, kakor je bilo že prvotno določeno, čemur pa se je upirala ogrska vlada. Ko se leta 1910 obnovi novčna in vrednostna pogodba z Ogrsko, bo avstrijska vlada delala na to, da se uredi njen načrt.

Ponesrečili se je v Gorici 34letni železniški delavec Fran Batič iz Sempasa. V soboto ponoči je šel z živinskega trga domov. V tunelu pod kostanjevskim samostanom ga je vjel tovorni vlak ter ga je vlekel kos pota s seboj in ga tako razmesaril, da je bila desna noga in desna roka popolnoma odtrgana, glava je bila vsa razbita, ob tihih so pa ležali kosi mesa in možgani. Ponesrečenec zapušča ženo in več otrok.

Pri goriških občinskih volitvah so bili v tretjem razredu izvoljeni Jurij Bombig, Alojzij Boschin, Josip Brumatti, dr. Viktor Pavla in Karol Rubbia.

Za spisovatelje slovenskih učnih knjig. Deželni odbor kranjski je v svoji seji dne 13. aprila sklenil, da se spisovateljem slovenskih učnih knjig nagrade od deželnega odbora ne bodo nakazovale več po sedanjem načinu. Spisovatelj kake slovenske učne knjige ima temveč v bodoče, ako reflektuje na kako podporo, a prebirani tekst, predno ga da v privatno založbo, poslati deželnemu odboru, ki bo potrebno ukrenil ter se prizadel za to, da dobi spisovatelj primerno nagrado. Klerikalni deželni odbor si torej lasti tudi zmoglost, cenzurirati knjige.

Štajerski deželni odbor se ne udeleži jubilejnega spreveda na Dunaju, temveč hoče v smislu cesarjevniželj podariti večjo svoto v dobrodelne namene. Posebnemu odseku se je poverila naloga, v sporazumu z deželnim odborom zbornici poročati in predlagati o načinu, kako bi se naj ta svota porabila. Nadalje je izjavil deželni odbor doslovno: «K temu bi se pripomnili, da bi bilo dostojno zastopstvo v svečanostnem sprevedu, ki bo, mimogrede omenjeno, služil samo interesom dunajskega mesta, spojeno z izdatnimi stroški, za katere bi deželni odbor moral dobiti privoljenje visokega deželnega zbora. Z ozirom na neugodno finančialno stanje dežele pa deželni odbor, žal, ne more visokemu deželnemu zboru v tem smislu predlagati spremembo že storjenega sklepa.» To je, kakor da bi hotel štajerski deželni odbor dati kranjskemu pod nos.

Papeževa politika. Dne 26. aprila je sprejel papež Pij X. poljske romarje, ki jih je vodil škof Likowski, kateri je prečital vdanostno izjavo papežu. Papež se je na tem zahvalil ter je dejal: «V rodovini je očetu oni otrok najljubši, ki trpi; zato tudi jaz Poljake prav posebno ljubim. Poznam vašo vdanost cerkvi ter vem, da ji ostanete vedno verni sinovi.» Te papeževe besede so Poljake gotovo razveselile. Dopisnik «Berliner Tagblatta» je pa šel v Vatikan, da bi mu tam dali pojasnila o tej papeževi izjavi, ter je sporočil tole svojemu listu: «V Vatikanu se ne pripisuje papeževi izjavi nikakega političnega pomena. Papež se je hotel Poljakom samo zahvaliti ter jim reči nekaj prijetelega. Sicer postopa papež v prusko-poljskem vprašanju strogo nepristransko, posebno sedaj po Bülovem posetu v Vatikanu. Torej za to «dobro in verno» ljudstvo par lepih, sladkih besed, pruski vladi pa vso prostost v zatiranju poljske narodnosti in ugrabljanju poljske posesti. To govori jasno za vsakega mislečega človeka in nam kaže klerikalno politiko v najlepši luči.»

Proč z brezpravnostjo!
Za enake dolžnosti enake pravice!
Ljudstvo zahteva tudi za deželni zbor splošno in enako, tajno in direktno volilno pravico!
Če je zrelo za državni zbor, je zrelo tudi za deželni zbor!

Prepoved rabe prejšnje avstrijske veljave v prometu trgovcev in obrtnikov z občinstvom. S 1. julijem t. l. stopi v veljavo ministrska odredba, s katero se prepoveduje rabiti še prejšnjo veljavo v goldinarjih in krajcarjih v prometu trgovcev in obrtnikov z občinstvom. V prihodnje se smeje cene v ponudbah, računih, fakturah, cenikih, naznanilih in javnih oglasih, kakor tudi v izložbenih oknih, razstavah, semnjih i. t. d. le še v kronski veljavi označiti. Ta naredba je bila umestna, ker so se ravno v kupčijskih poslih dogajale jako velikokrat pomote, pa tudi zlorabe. Stari ljudje, ki se ne morejo privaditi računati v kronah, bodo kajpada ostali pri goldinarjih in krajcarjih ter z njimi vred umrli.

Nabiranje jagod in gob v državnih gozdih je bilo dovoljeno dozdej le proti plačani licenčni pristojbini. Poljedelski minister Ebenhoch je zdaj ukazal, da smeje potrebni sloji kmečkega prebivalstva brezplačno nabirati po državnih gozdih jagode in gobe. Gozdnim ravnateljstvom je naročeno, da morajo izdati brezplačne licence starejšim ljudem in otrokom do 12. leta, na ustmeno ali pismeno prošnjo, če se izkažejo z ubožnim izpričevalom dotične občine.

Dopisi.

Jesenice. Neprestani napadi in obrekovanja na soc.-dem. delavstvo na Jesenicah nam silijo pero v roko. «Naša Moč» in «Slovenec» se trudita na vse kriplje oblatiti, raztrgati in zmanjšati kovinarsko organizacijo, ki vrlo napreduje. Toda naj le imajo veselje. Čimveč zabavljaja in obrekovanja, tem preje bo izpregledalo jeseniško delavstvo, kdo dela in kdo razdira delavsko skupnost. Ker jira je gradivo pošlo, so si izmislili zlobno laž, češ, da so se soc. demokrati klali v Ravhekarijevi gostilni v nedeljo dne 3. maja in da je shod soc.-dem. delavstva vzrok prelivanja krvi. Resnici na ljubo bodi povedano, da od dotičnih delavcev ni nobeden ud naše kovinarske organizacije in da jih sploh na našem shodu bilo ni. Pač pa smo jih videli dotično nedeljo pri maši. Tisti pretepači niso nič drugega, kot katoliško vzgojeni hribovski hlapci, ki nikdar še niso poznali delavske organizacije, kvečjemu kako Marijino družbo. Na druge napade, ki jih nam znani dopisnik «Naše» boljše rečeno farške «Moči» neprestano prinata, se nam ne zdi vredno odgovarjati. Kaj ko bi mi nekoliko posvetili v smrdljive kole katoliškega doma? V nedeljo so «Orli» pri pretepu enemu zlomili nogo; jeli to tudi katoliško? Zakaj pa je nenadoma ustavil kaplan pevske vaje Marijinih hčera, vršec se o poznih večerih v katoliškem domu? Zakaj pa je lasala in pretepala mati svojo in Marijino hčer na pred kratkem se vršeci predstavi v omenjenem domu in spričo občinstva? Ali ni bila tega vzrok pobožnost, ki sta si jo delila tista Marijina hči in en Orel v nekakšni drvarnici? Denuncijantje, pomedite pred svojim pragom! Ako začnemo mi, smrdele bo do neba.

Umetnost in književnost.

Warmundova brošura «Katoliški svetovni nazor in svobodna veda» izide konec tek. mes. v založbi čas. «Naprej!» v Idriji. Dobila se bo tudi v upravi čas. «Rdeči Prapor» ter v vseh knjigarlah.

Mizarji, pozor! Vsakdo, ki namerava zapustiti prostor ali delavnico, da si poišče v kaki drugi delavnici dela, sploh vsak mizar ali delavec pri strojih, ki išče dela, naj se oglasi poprej v društvenem lokalu na Rimski cesti št. 19. Nihče ne išči dela v nobeni delavnici, preden se v društvu ne informira o položaju! Zunanji mizarji naj nikakor ne iščejo in ne sprejemajo dela v Ljubljani, posebno ne pri Kranjski stavbinski družbi, dokler razmere niso urejene.

Otvoritev kavarne v Pulju.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo na novo otvorili «Kafe Verdi», pod imenom

„Kavarna Bratož“

Via Campo Manzo, ogel Cenede.

Postreglo se bode z najboljšo kavo in z najfinjšimi likeri. 10—1.

Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na raspologo so najvažnejši slovenski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovni listi.

Cene zmerno!
Postrežba točna!
 Z odličnim spoštovanjem

Dr. M. A. Bratož.

Zastoj pošljem vsakemu in poštine prosto
12-5
cenik za 5000 ur.

Rosk. - Patent	3-	Budilka	2-40	J. Budilka	6-
Srebr. - Rosk.	6-	S svet. števil.	3-	Z bitjem	8-
Zelern. - Rosk.	7-	Z enim zvoncem	5-	Z godbo	10-
Srebr. z dvoj. plasl.	8-	Kuhinjska ura	3-	6 valenov	12-

Krone
Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, s. kr. prizkušeno od K 18-
Zlatina in srebrnina po originalnih tvor-
niških cenah.
Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena
ali pa se vrne denar.

Maks Böhnell, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.
Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in naj-
starejša tvrdka. Ustanovljena 1840.
5000 slikanih cenikov zastoj in poštine prosto.

Kamnoseke se opozarja, da ne sprejmo dela
v Ljubljani pri gosp. Čamerniku, ker so pri dotični
tvrdki v plačilnem gibanju.

KAVARNA
„Unione“
preje „Tedesoo“ v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtop-
leje. Na razpolago so vsi važni in slo-
venski, italijanski in nemški listi. Vse
pijače poceni. Napitnina je izključena.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Priznana najlepše šaljive bazare, kakor tudi
vse slavnostne predmete za vrtno vese-
lice, društvene znake, kuverte, številke za ba-
zare in knjižnice, kerandoli, serpentine, rdeče
nagelne, lampione, papirnate čepice, karte za
šaljivo pošto, bloke, stambilje dobavlja društvom
najceneje

Wunibald Plann
Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundtheater).
Lastno izdelovanje!
Zahtevajte znižani cenik!

Berite! Berite!
Citajte in širite sledeče knjige in brošure:

Vabilo
rednemu
občnemu
zboru

delegatov okrajne bolniške blagajne ljubljanske
ki se ima vršiti
v sredo, dne 27. majnika
ob 8. uri zvečer
v veliki dvorani „Mestnega doma“
na cesarja Jožefa trgu.

*Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
varnostno potovati naj se obrnejo
na*
Simona Kmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22.
Kot v vsaki stvari Pojasnila daje se brezplačno.

- K. Kautsky:**
„Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“
Cena 80 vinarjev.
- H. Kirchsteiger:**
„Pod spovednim pečatom“.
I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.
- A. Kristan:**
„Socializem“.
Cena 20 vinarjev.
- A. Kristan:**
„Socialna demokracija in kmetiško
ljudstvo“.
Cena 10 vinarjev.
- K. Marx in Friderik Engels:**
„Komunistični manifest“.
Cena 40 vinarjev.
- A. Kristan:**
„Zakaj smo socialisti?“
Cena 14 vinarjev.
- „Vatikanski letnik“.
Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.
- Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Pra-
porja“ v Ljubljani, „Naprejal“ v Idriji in v vseh slovanskih
knjižarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

- Dnevni red:**
1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega in zadnjega
izrednega občnega zbora.
  2. Poročilo načelnikovo.
  3. Poročilo blagajnikovo o računskem zaključku za
leto 1907.
  4. Poročilo nadziralnega odseka.
  5. Volitve:
    - a) Dopolnilna volitev dveh članov in štirih na-
mestnikov delojemalcev ter enega člana in
dveh namestnikov iz skupine delodajalcev —
v upravni odbor.
    - b) Volitev nadzorstva (devet članov in šest na-
mestnikov).
    - c) Dopolnilna volitev enega člana in dveh na-
mestnikov v razsodišče.
  6. Raznoterosti.

Prodajam okoli 8000 metrov
ostankov posteljnega platna
(kanafas) z jamčeno, la kvaliteta, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo
1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno
Nachod na Češkem.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska.
v LJUBLJANI, dne 16. majnika 1908.
Načelnik
F. Bartl.

OPOMBA: Brez legitimacije ni nikomur dovoljen
pristop k zborovanju (§ 29. blagajniških pravil).

Novo! Novo!
Izšla je v založbi časopisa „Naprejal“
v Idriji brošura
„Proletarijat“

ki jo je napisal Karol Kautsky, poslovenil Anton Kristan.
Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Pro-
letarje in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad
proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna
armada“, „Rastoča razsežnost proletarijata“ in „Trgovski in
„izobraženi“ proletarijat“.
Cena brošure 30 vinarjev.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure po-
poldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdržene obresti vsakega pol leta h kapitalu.
Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina
ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost
vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča
denar mladoletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom o. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne
listine pa po 5%, na leto.

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg
v Ljubljani
priprave svoje
izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 100.   Telefon št. 100.   Telefon št. 102.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

36-25